

Продовження з переднього клапана
суперобкладинки

Справа була пов'язана із серією вбивств усередині й довкола містечка під назвою Твін-Пікс, найвідомішим з яких стало вбивство молодої жінки на ім'я Лора Палмер. Справа вважається закритою, але окремі її аспекти можуть стосуватися Вашої роботи, тож ми гарантуємо вам також доступ до всіх документів і аудіозаписів агента Купера.

Також додається документ, який висвітлює попередню роботу з досьє, проведену співробітниками Бюро.

Засукайте рукави й починайте роботу — час не стоїть на місці, — і повертайтеся до мене з висновками якомога швидше.

Широ Ваш,

ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА ГОРДОН КУЛЛ

Дизайн обкладинки
HEADCASE DESIGN

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-4104-6

9 786171 124104

ТВІН-
ПІКСА

МАРК
ФРОСТ

ТВІН-ПІКСА

РОМАН

МАРК ФРОСТ

ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ
ОФІС ЗАСТУПНИКА ДИРЕКТОРА
ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПЕНСІЛЬВАНІЯ

Агенте Т■■■■ П■■■■

Супровідні матеріали є конфіденційними і призначені суто для Ваших очей.

Вкладене досьє було виявлене 17.07.2016 на місці злочину, щодо якого досі триває активне розслідування. Усі деталі ситуації дістали третій рівень найвищої секретності.

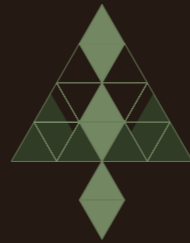
Досьє надається Вам для ґрунтового аналізу, каталогізації й зустрічної перевірки змісту по всіх відомих базах даних, передбачених червоним кодом. Необхідно встановити й підтвердити особу чи осіб, відповідальних за збір цього досьє, — і це те, що ми повинні були знати ще вчора!

Передісторія: вочевидь, зміст досьє має певний стосунок до розслідування, що колись давно вів на північному заході штату Вашингтон спеціальний агент Дейл Купер, який на той час працював під моєю орудою.

Продовження на задньому клапані
суперобкладинки

ТАЄМНИЧА
ІСТОРІЯ

ТВІН-
ПІКСА

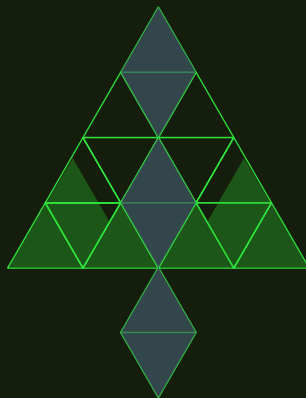
МАРК
ФРОСТ

ТАЄМНИЧА ІСТОРІЯ

ТВІН-ПІКСА

An aerial photograph of a river valley. In the foreground, a dam is visible, with water cascading over it into a waterfall. The river flows through a lush forest. In the middle ground, a bridge crosses the river. The background shows rolling hills and mountains under a hazy sky.

ТАЄМНИЧА ІСТОРІЯ
ТВІН-ПІКСА

МАРК ФРОСТ

ХАРКІВ КЛУБ
СІМЕЙНОГО
2017 ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
Ф92

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Публікується з дозволу Ed Victor Ltd. та The Van Lear Agency LLC

Перекладено за виданням:
Frost M. The Secret History of Twin Peaks : A Novel / Mark Frost. — London : Macmillan, 2015. — 368 p.

Переклад з англійської Дар'ї Петрушенко

Висловлюємо глибоку подяку

Бобу Міллеру, Коліну Дікермену, Еду Віктору, Полу Кепплу, Максу Вандербергу, книжковій крамниці «Bart's Books» в м. Охай, Джону Броземлю, Бобу Гетмену, Ентоні Глассмену, Стівену Кульчицькі, Гері Левайну, Марлені Бітнер, Джеймсу Меліа, Елізабет Каталано, Девіду Лотту, Вінсенту Стенлі, Калебу Браатте, Девіду Кореллу, Діну Герлі, Девіду Невінзу, Ріку Розену, Кену Россу, Сабріні Сазерленд... і Девіду Лінчу.

На с. 129 використано переклад Біблії І. Огієнка

Фотографії на передньому і задньому зворотах суперобкладинки і титульній сторінці Кліффорда Б. Елліса, люб'язно надані Сьюзен Ейк • Зображення на палітурці «Пугач віргінський» Джин Мюррей © Jean Murgay • Фотографія на внутрішньому боці суперобкладинки «Сніговий з проясненнями» Вільяма Тоті © William Toti • Каліграфічне оформлення Бет Лі • Всі кадри з серіалу «Твін-Пікс» люб'язно надані кінокомпанією «Lynch/Frost Production» • Сторінка 36: «Фартух маістра масонів», 1855—1865, Різон Белл Крафт, Кентуккі, колекція Музею і бібліотеки масонства Шотландського обряду, подарунок від Веллі-аф-Ловелл на честь брата Старра Г. Фіска, 32°, 85.6.2. Фотографія Девіда Бола. • Сторінка 42: фотографія пам'ятника Мерівезеру Льюїсу, люб'язно надана «NPS Photos» • Сторінка 45: портрет Шааки (Шікі) або Великого Білого, 1766—1812 рр.), вождя манданів, Сен-Меман, люб'язно надана Товариством істориків Нью-Йорка. • Сторінка 61: фотографія вождя Джозефа, зроблена Едвардом Кертісом, люб'язно надана Національною портретною галереєю, Смітсонівський інститут, Н.-Й. • Сторінка 63: бронзова статуя Джона «Пожирача печінки» Джонсона, люб'язно надана Центром Буффало Білла на Заході, Коуді, Вайомінг • Сторінка 78: зображення люб'язно надано Проектом культурної спадщини Гремпаунд і Крід • Сторінки 105—107: використання статті Кеннета Арнольда і обкладинки журналу «ФЕЙТ», випуск 1, люб'язно дозволене журналом «ФЕЙТ» • Сторінка 116: фотографія «Трьох волоцюг», Аллен, Вільям, [«Трьох волоцюг» ведуть до офісу шерифа], знімок 22 листопада 1963 р.; (<http://texashistory.unt.edu/ark:/67531/te2arph184799/>: доступ отримано 27 квітня 2016 р.), Бібліотека Університету Північного Техасу, Портал до історії Техасу, <http://texashistory.unt.edu>; Музей шостого поверху в «Ділі Плаза», Даллас, Техас • Сторінка 124: знімок димового шлейфа з Тіламукської пожежі, краєвид з літака, серпень 1933 р. (фотографія: Бібліотека Конгресу) • Сторінка 140: фотографія 1930-х років «Чоловік, який стоїть у полі, тримаючи гвинтівку і шотландського сестера на повідці» Г. Армстронга Робертса / Classic Stock / Getty Images • Сторінка 248: фотографія Л. Рона Габбарда за робочим столом, люб'язно надана фондом негативів «Лос-Анжелес Дейлі Ньюз», Бібліотека Каліфорнійського університету. Авторські права належать членам Комітету Каліфорнійського університету в Лос-Анжелесі, Бібліотека Каліфорнійського університету • Сторінка 274: «Вчений-ракетобудівник загинув від вибуху в Пасадені», 18 червня 1952 р., відтворено за дозволом «Лос-Анжелес Таймс».

Оформлення Пола Кеппла і Макса Вандерберга з «HEADCASE DESIGN», www.headcasedesign.com

Видання для організації дозвілля

Марк Фрост

Таємнича історія Твін-Пікса

Керівник проекту В. А. Тютюнник
Відповідальний за випуск О. В. Стратілат
Редактор П. Й. Коробчук
Художній редактор Ю. О. Дзекунова
Технічний редактор В. Г. Євлахов
Коректор О. В. Приходченко

Підписано до друку 09.10.2017. Формат 60х90/12. Друк офсетний.
Гарнітура «FuturaBook». Ум. друк. арк. 29,33. Наклад 3000 пр. Зам. № 7-09-2514.

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика "Глобус"»
61052, м. Харків, вул. Різдва, 11. Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

© Mark Frost, 2016
© Rancho Rosa Partnership, Inc., 2016, 2017
© Hemigo Ltd, видання українською мовою, 2017
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2017

ISBN 978-617-12-4104-6
ISBN 978-1-4472-9386-6 (англ.)

ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ
Філадельфія, Пенсильванія

Офіс заступника директора

СЛУЖБОВА ЗАПИСКА

ДАТА: 04.08.2016

ВІД КОГО: ГОРДОН КОУЛ, заступник директора

КОМУ: TAMARA PRESTON, спеціальний агент

Агенте Preston,

Супровідні матеріали є конфіденційними і призначені суто для Ваших очей.

Вкладене досьє було виявлене 17.07.2016 на місці злочину, щодо якого досі триває активне розслідування. Усі деталі ситуації дістали третій рівень найвищої секретності.

Досьє надається Вам для ґрунтовного аналізу, каталогізації й зустрічної перевірки змісту у всіх відомих базах даних, передбачених червоним кодом. Необхідно встановити й підтвердити особу чи осіб, відповідальних за збір цього досьє, — і це те, що ми повинні були знати ще вчора!

Передісторія: вочевидь, зміст досьє має певний стосунок до розслідування, що колись давно вів на північному заході штату Вашингтон спеціальний агент Дейл Купер, який на той час працював під мою орудою.

Справа була пов'язана із серією вбивств усередині й довкола містечка під назвою Твін-Пікс, найвідомішим з яких стало вбивство молодої жінки на ім'я Лора Палмер. Справа вважається закритою, але окремі її аспекти можуть стосуватися Вашої роботи, тож ми гарантуємо Вам доступ до всіх документів і аудіозаписів агента Купера.

Також додається документ, який висвітлює попередню роботу з досьє, проведenu співробітниками Бюро.

Засукайте рукави й починайте роботу — час не стоїть на місці, — і повертайтеся до мене з висновками якомога швидше.

Щиро Ваш,

заступник директора Гордон Коул

P.S. Коли закінчите з цим, негайно приходьте до мене. На той час я матиму для Вас нову роботу.

ДАТА: 04.08.2016	ТЕМА: ЕТАПИ ОПРАЦЮВАННЯ ДОСЬЄ	КИМ НАДАНО: КОУЛ, ГОРДОН
---------------------	----------------------------------	-----------------------------

КОРОТКИЙ ОГЛЯД ФАКТІВ:

Надане досьє було виявлено в [REDACTED]

Час і місце зазначені, але суворо засекречені як такі, що вимагають доступу до ЗАКРИТОЇ ІНФОРМАЦІЇ.

Польові агенти [REDACTED] і [REDACTED] виявили досьє, перебуваючи на завданні в [REDACTED]. Воно було знайдене на місці злочину, який досі кваліфікується як нерозкритий, і може мати стосунок до попереднього злочину або злочинів 1991 року, які кваліфікуються так само.

Досьє надано ДИРЕКТОРОВІ 17.07.2016.

07.20.2016 досьє передано ДИРЕКТОРОМ до Відділу розслідувань і операційної підтримки (ВРОП).

Спеціальний агент [REDACTED] почне аналіз досьє і доповідь про його достовірність. Уся робота проводитиметься в ізольованій кімнаті у штаб-квартирі ФБР, де зберігатиметься досьє.

ПРІОРИТЕТНЕ ЗАВДАННЯ: Ідентифікувати особу або осіб, які уклали досьє.

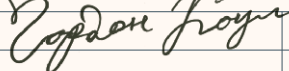
ПІДТВЕРДЖЕНО: спеціальним агентом Т. П. виконано всю необхідну перевірку даних і підшито заповнені форми SF-86 і FD-258.

ПІДТВЕРДЖЕНО: починаючи з 2009 року спеціальний агент Т. П. має допуск до матеріалів найвищої секретності й дозвіл на допоміжну взаємодію зі спеціальною оперативною групою [REDACTED], а також доступ до всіх пов'язаних із цим документів через Шифр-допуск 12.

ПІДТВЕРДЖЕНО: Спеціальний агент Т. П. доповідатиме безпосередньо голові спеціальної оперативної групи Б. і ДИРЕКТОРОВІ.

ПІДТВЕРДЖЕНО: спеціальний агент Т. П. починає перший аналіз 05.08.2016.

Усі коментарі та примітки будуть включені та підписані ініціалами.

УХВАЛЕНО: 	НА ЦИХ БЕРЕГАХ НЕ ПИСАТИ	ПРОІНДЕКСОВАНО ДОСЛІДЖЕНО УПОРЯДКОВАНО ПІДШИТО 21 SEP 2016 ФБР—ФІЛАДЕЛЬФІЯ
ЗАСЕКРЕЧЕНО	КОПІЯ ДОКУМЕНТА	
	89-69-2041	

ВСТУПНІ ЗАУВАЖЕННЯ АНАЛІТИКА

Нижче викладено мої думки після побіжного ознайомлення з досьє і перед початком власне роботи.

Засоби, методика і мотивація збору цих документів і друкованої продукції будуть прокоментовані в ході роботи й позначені ініціалами (Т. П.) в окремих виносках на берегах. Усі матеріали подаються в тому порядку, в якому з'являються у досьє, без перестановок. Порядок документів, як можна зауважити з першого погляду, є хронологічним, отже, досьє має характер прямого, хоча й небезперервного історичного наративу. Свої думки щодо змісту цього наративу, як зазначено, я подаватиму в коментарях протягом роботи.

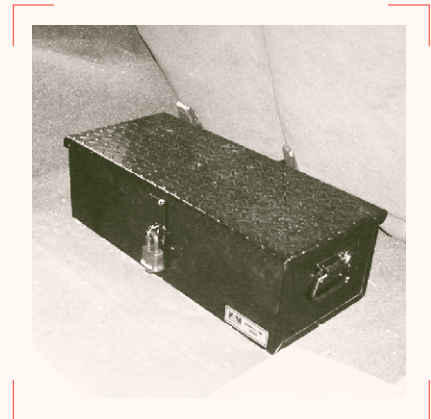
Автор або автори в основній частині манускрипту іменують себе «Архіваріус». Зважаючи на предмет цього досьє і спосіб, у який Архіваріус уклав його, я пропонуватиму свої висновки в ході роботи над основною частиною.

Досьє було виявлено в замкненій сталевій скриньці розміром 43 × 28 × 8 см. Скринька має нестандартний розмір і явно не належить жодному з відомих комерційних виробників. Також у ній наявний потрійний замок високої складності, відімкнути який вимагало особливих зусиль.

На моє тверде переконання, ця скринька могла бути особисто виготовлена особою, що іменує себе Архіваріусом.

Саме досьє щільно вкладається в межі скриньки, даючи підставу припускати, що скринька була виготовлена спеціально під нього.

Досьє зберігається в оправі, теж, вочевидь, майстерно виготовленій вручну. Її рельєфна поверхня вироблена з аркушів картону, забраних темно-зеленою тканиною.

ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Філадельфія, Пенсильванія

Сторінка 2 з 3

Вона видається дуже зношеною, і можна припустити, що у певний час вона зазнала впливу доквілля. Утім, на щастя, за детального огляду з'ясувалося, що цілком герметичний вулканізований скринькоподібний футляр навколо верхньої, нижньої й передньої крайки сторінок повністю вберіг зміст палітурок від пошкоджень.

Єдина видима прикраса досьє присутня на корінці, як показано на фотографії праворуч.

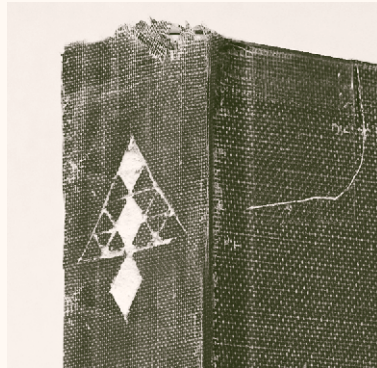
Завдовжки менше ніж півдюйма і вочевидь виготовлена вручну. Орнамент складається із серії трикутників, мета і значення яких на перший погляд залишаються неясними.

УСЕРЕДИНІ ОБКЛАДИНКИ

Уміщені всередині документи вочевидь є чудовими копіями оригіналів. Деякі з них самі є оригіналами і, зважаючи на свій вік, крихкими, але увесь зміст буде повернуто в його початковому вигляді.

Кожна сторінка вкрита прозорою пластикою мембраною (0,02 мм завтовшки — виміряно цифровим мікрометром), явно стандартного виробництва, хоча, зважаючи на незвичний розмір, можна припустити, що мембрани теж виготовлялися спеціально під ці сторінки.

Мембрана утримує кожен документ на місці. Не використовувалося жодного клею або клейких стрічок для фіксації документів до нейтрально забарвлених сторінок, також повністю виготовлених з однакового паперу рівної товщини, подібного до картону.

ІНІЦІАЛИ Т. П. ДАТА 28.08.16.

ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Філадельфія, Пенсильванія

Сторінка 3 з 3

Детальніший огляд країв мембрани й самих сторінок дає підстави припускати, що вони не належать до масової продукції, а були вирізані вручну.

Більшість документів займають кожен по одній сторінці, залишаючи згори і знизу береги для нотаток, імовірно, зроблених Архіваріусом. Вони з'являються регулярно впродовж усього досьє.

Саме досьє розділене на легко розпізнавані частини під заголовками. Вони будуть наведені зі збереженням початкової форми й порядку. Я маю намір додавати на берегах коментарі від себе. Вони міститимуть перевірку відомостей на відповідність фактам, аналіз і, час від часу, особисті реакції й зауваження. За кожної можливості буде встановлено ймовірне джерело походження документа і його автентичність. Усі документи, які не вдасться верифікувати, будуть позначені відповідним чином.

Мій намір полягає в тому, щоби, працюючи в такий спосіб з матеріалами, досягнути поставленої й бажаної мети: встановити особу Архіваріуса.

Засвідчено під присягою в моїй присутності цього дня, 28.08.16.

Спеціальний агент ~~Тамара Престон~~.

~~Тамара Престон~~

ІНІЦІАЛИ Т.П. ДАТА 28.08.16.

Д О С Ь €

*** ВСТУПНЕ СЛОВО:¹

Один мудрець якось казав мені, що таємниця є найсуттєвішим складником життя і ось з якої причини: таємниця створює подив, що призводить до цікавості, яка, своєю чергою, створює підґрунтя для нашого бажання зрозуміти, ким і чим ми є насправді.

Пошук сенсу, що лежить в основі життя, приводить нас до роздумів над вічною загадкою. Таємниці – це історії, які ми розповідаємо собі, щоб змиритися зі спротивом життя нашому нестерпному бажанню дістати відповіді. Життя рясніє таємницями. Цей континент, ця країна, наше власне походження на Землі – все переповнено таємницями, на яких ґрунтується саме наше існування, які передують усім нашим дитячим уявленням про «історію». Міфологія випереджає доступ до історичного або наукового факту і, як нам тепер відомо, виконувала ту саму роль для первісних цивілізацій: привносила сенса у життя перед лицем безжального байдужого всесвіту, але за відсутності науково підтверджених фактів важливо іноді розглядати їх як одне й те саме.

Отже, краще починати з початку.

З цим підписався і склав відповідну присягу

АРХІВАРІУС²

¹ Титульна сторінка, авторська сторінка, перелік змісту, алфавітний покажчик або додатки будь-де в теці відсутні. Нічого, крім частих проміжних пояснювальних коментарів «Архіваріуса» і нижченаведеного вступного слова, яке виконує функцію певного «прологу» перед першою «частиною». — Т. П.

² Це єдиний запис від руки в усьому досьє, а відстежити особу, ґрунтуючись на відтиску з дерев'яних кліше, неможливо. Друковані розділи явно є продуктом тієї самої друкарської машинки, найімовірніше — «Согола Super G», популярної легкої переносної моделі, вперше виготовленої в 70-х роках. Далі одразу йде досьє, починаючись першою серією документів. — Т. П.

* 1 * ВИТЯГ З ЕКСПЕДИЦІЙНИХ ЩОДЕННИКІВ
ВІЛЬЯМА КЛАРКА І МЕРІВЕЗЕРА ЛЬЮІСА.
20 ВЕРЕСНЯ 1805 РОКУ

¹ Підтверджено, що це справжній уривок зі знаменитих опублікованих щоденників. Папір і чорнило, нанесене начебто пером, виглядають цілком відповідно епосі. Це або дуже майстерна фотокопія справжніх записів Вільяма Кларка з його оригінальних щоденників, або ж сам оригінал. Зв'язавшись із Національним архівом, чекаю підтвердження щодо цього пункту. — Т. П.

² Цей уривок описує першу зустріч Кларка з плем'ям, згодом відомим нам як не-персе, або «проколоті носи», чия присутність на цій частині території мала вагоме значення. Ім'я дали їм перші французькі мисливці за любов племені до коштовностей та інших прикрас, які надівають крізь проколи в носах. Зустріч відбулася невдовзі після того, як експедиція досягла східних земель теперішнього штату Вашингтон, трохи на південь від нинішнього розташування Твін-Пікса. Наступного дня ті самі люди відвели Кларка на зустріч з іншим вождем, чий табір був розташований нижче за течією ріки. Ім'я цього вождя було Кучеряве Волосся. — Т. П.

20 вересня 1805

На відстані 1 милі від міста я зустрів 3 індіанських хлопчиків. Побачивши мене, вони встали й заговорили. Я спитався, ~~єсть~~ передає зброю і ~~чи~~ потрібна одягу зі своїх людей, обшукав траву і знайшов 1 із цих хлопчиків. Я дав їм маленькі вирізнені стрічки й відіслав поперед нас до селіща.

Мені ~~казали~~ казали про величезного острогого піймового голуба і протів мене до великого простору біля мене, знаками показували, що тут мешкає істий великий вождь, який 3 дні тому вирушив на війну, взявши з собою ~~всі~~ всіх воїнів і свого народу, і повернеться за 15-18 днів. Річка галубів, що минає в селіщі, і величезна кількість піймових голубів мене з політним острахом, ~~як~~ але легко відволікати. Що було добрим, калорійним й добре враннім товариством.

* 2 * ВИТЯГ З ЕКСПЕДЕЦІЙНИХ ЩОДЕННИКІВ
ВІЛЬЯМА КЛАРКА І МЕРІВЕЗЕРА ЛЬЮІСА.
21 ВЕРЕСНЯ 1805 РОКУ

21 вересня 1805

З превеликим захватом Еугеніє
Балосей намрешит для мене такий
собі план річки на білій лосоті.
Сказав, що на далекій відстані звіден
вище за течією річка розділюється
в і тече з ~~двох~~ двох пр — у тому
місяці місяці вода, що струмлює
крізь каміні, утворює величез-
ний водоспад. Є не має чіткого
увелення про зношення в цього
місяці, але мій провідник-шошон
пов'язує його з дивакським захоплен-
ням дурами, яке ми бачили
серед мешканців цього краю.
Є відіслав назад одного з наших —
Дубіна Рілза — й одного індіанця
зустріти капітана Люїса та привести
єгоди, до нас у табір.

¹ Я вже маю відповідь від експерта, який однозначно підтвердив належність цього розділу до записів Вільяма Кларка та відомої частини історично опублікованих щоденників; двоє очільників експедиції дійсно розділилися в пошуках провізії кількома днями раніше. — Т. П.

* 3 * ВИТЯГ З ЛИСТА,
НАПИСАНОГО МЕРІВЕЗЕРОМ ЛЬЮЇСОМ
ПРЕЗИДЕНТОВІ ТОМАСУ ДЖЕФФЕРСОНУ.
ДАТОВАНО 25 ВЕРЕСНЯ 1805 РОКУ

Отримавши звістку від Р. Філза, я повів
нам заін уперед, щоб зустрітися з капіта-
ном Кларком у селищі Нугеретового Валюся.
Першого ж ввечера я розповідав його
про лану, накреслену ним для капітана
Кларка, з водоспадами і горами на
півночі. Він сказав, що поблизу цих
водоспадів живуть "білі люди"; від них
він дістає три дивні артефакти, які
показав мені. Ніхто в нашому загоні
не розпізнав їх, і ми могли лише
здогадуватися про їхнє призначення
та властивості. Окрім одного.

Вони дістає цей перстень з малень-
кої шкіряної торбинки на
ремінці із сирині, принесеної
з його віддалю. Кога його

народ носить тільки владивик
прикрає, ця в набагато тоншою роботою,
ніж будь-який предмет кустарного
виробництва, що я кам-небудь бачив.

Перстень й оправа майстерно
виконані з дорогоцінного металу або
бронзового сплаву — робота, якої очікуєш
лише від майстра-коваля.

Що ж до "білих людей", у яких
він, імовірно, його придбав, до цього часу
ми вірили в те, що ніхто з американців
і європейців до нас не ступав на цю

¹ Увесь цей лист залишає сумнівне враження. Мені не вдалося знайти запису про нього в оригінальних щоденниках Л. і К., як і жодної згадки про цей лист серед багатотомної кореспонденції, надісланої Льюїсом президентові Джефферсону.

До початку експедиції Льюїс два роки служив секретарем Джефферсона, мешкав у Білому домі й за цей час став одним з його найдовірених осіб. Батько Джефферсона був діловим партнером діда Льюїса, і президент знав Льюїса ще хлопчиком, коли той зростав неподалік від володінь Джефферсона у Вірджинії. Оскільки Льюїс мав багатий досвід спілкування з корінними американцями за часів своєї юності, мав з ними душевні стосунки і нерідко боровся за їхню справу, Джефферсон доручив Льюїсу особисто очолити Дослідницький корпус. А тоді Льюїс обрав другим очільником експедиції свого колишнього командира, більш досвідченого військового і дослідника Вільяма Кларка. Те, що Джефферсон обрав Льюїса, трималося в таємниці, як і сама експедиція. Купівля Луїзіани на цих етапах планування ще не завершилася, і Дослідницький корпус мав вирушати на ворожу територію, що розглядалася трьома могутніми європейськими державами — французькою, іспанською

частину території. Так само і капітан Кларк попередньо зрозумів зі слів вожда, що ми перші білі американці, які їм трапилися. Стотє, це переконання тепер нам доведеться переіменувати. Навіщо, вожда просто розповідає нам казки і перетягує потривав до нього шматком торгівлі або обміну від французьких мисливців, що пройшли цією землею.

Купиреве Волосяє розхвилювався, коли я погодився виголосити від нього більше відомостей про це. Він казав на ешивал на перені, перевернув його та промовив шпест, що нам провідник-шошон не зміг перекласти повністю: про собу, яку віддалено нагадує ешивал, якщо розгадати його під таким кутом. Ось і все, що він погодився викласти нам із цього питання. Невдовзі по тому провідник потай зізнався мені, що вожда казав, бучіміто перетягує екишес тилом повчезаний зі "світом духів", екому поклонилися аборигени. Цей "світ духів" — частина іншої поганської віри і, як я дізнався на цю пору, не має стосунку до нашого

християнського Бога; наприклад, наскільки я розумію, вони можуть багити у тваринні на кшталт сови певного роду божество. У мене склалося враження, що не лише вони приховує від нас більш ґрунтовну інформацію, аде ти він, ти мій провідник не стали вдаватися в подробиці.

Таке Президент, я вірю, що цей предмет може стосуватися питання, яке ми з вами обговорювали координі перед моїм походом. Мій намір — пошандрувати на півніз з нашими провідниками і відібрати групу людей для пошуку й дослідження місцевості, розташованої на мапі Кутірятого Валюся. Капітан Кларк із рештками нашого загону зостануться тут і займуться виготовленням каное за новим методом, якого навчив нас Фонт і його люди. Фонт дав мені із собою вищезгаданий перстень, але зробив при цьому балагозначний жест, даючи зрозуміти, що слід замислати його в торбинці й за жодних обставин не надівати.

Ваш щирий та кокірний слуга

Меріведер Льюїс

— . —

й англійською — як мета їхніх загарбницьких колоніальних амбіцій. Від початку й до кінця подорож обіцяла безліч небезпек, охорона була найвищого рівня і час відігравав вирішальну роль. Таємниче посилення Льюїса на приватну розмову з Джефферсоном заслуговує детальнішого розслідування. У наступному абзаці він вносить певну ясність. — Т. П.

² Може здатися, що цей лист має всі ознаки спиритної мистифікації... І все ж аналіз справді підтверджує, що це майже зі стовідсотковою ймовірністю почерк Льюїса. Оскільки це один з небагатьох «оригінальних» документів у досьє, його надано для незалежної вуглецевої та хімічної експертизи, як паперу, так і чорнила, з метою перевірити, чи справді вони належать до часів початку ХІХ сторіччя.

В опублікованих щоденниках Льюїса немає жодної згадки про те, що протягом зазначеного часу він відхилився від прямого шляху. Втім, наступний запис в офіційних щоденниках авторства Льюїса або Кларка з'являється не раніше ніж за шість днів.

Дослідники Льюїса завжди поділяли думку, що цей проміжок часу був використаний для побудови каное, а також для відпочинку й лікування, аде чимало з експедиторів на той час захворіли на кишкові розлади, пов'язані з малярією. — Т. П.

¹ Зауважимо наперед: в офіційних паперах президента немає ані копії цього листа, ані згадки про нього, але, знов-таки, хімічна експертиза паперу і чорнила вказує на те, що він написаний рукою Томаса Джефферсона.

Спроба відстежити цей лист вивела мене на сховок різноманітних паперів, що вважалися «втраченими», підбірку непереплетених рукописів, виявлених в архівах Монтічело 1870 року старшим із живих синів президента, Томасом Рендольфом Джефферсоном. Приблизно в той самий час знахідку передали під опіку Державного департаменту в скриньці з ярликом «Приватно — Не перевірено».

Я вже маю доступ до цієї підбірки (в 1940-х її було перевезено до одного з відділів Бібліотеки Конгресу, куди потрібен допуск найвищого рівня), і вона необияк мене здивувала. Чимало з цих записів ніколи не оприлюднювалися, адже містять міркування президента з приводу низки дивних, неспівставних і езотеричних речей, серед яких роль масонства в житті отців-засновників, «справжньої наявної небезпеки» для молоді республіки, і саме масонство, і Баварські ілюмінати Адама Вайсгаупта — одвічний пострах одержимих таємними змовами, — і захоплення Джефферсона надприродними стихіями з міфології корінних американців.

Джефферсон і Льюїс обидва були високопоставленими масонами з багаторічним стажем, членами братської організації, створеної в XV столітті. Схоже, початкова її мета мала

характер регулювання, запровадження м'якіших професійних норм для каменярів. Водночас вона слугувала їм проміжною ланкою між клієнтами й органами влади — дуже подібно до сучасної гільдії або профспілки. Протягом століть об'єднання Вільних каменярів переродилося у всесвітню братську організацію, а членство в ній поширилося далеко за межі ремісничого класу й тепер сягало державних мужів і навіть урядових установ, включно з американськими, набувши ореолу таємничості й навіть містики. Ритуали, які вони дбайливо оберігають, і символізм перетворили масонство на одну з найтриваліших «таємничих спільнот», відомих в історії.

Готуючись до експедиції за розпорядженням президента, Льюїс провів чимало часу в бібліотеці Американської філософської спілки у Філадельфії, що її заснував Бенджамін Франклін — теж високопоставлений масон. Льюїс тижнями вивчав різноманітні природничі науки, які могли стати в пригоді під час експедиції, і хтозна що ще. У той час ширилися чутки, буцімто Спілка збрала також найбільшу і найзмістовнішу бібліотеку старовинної езотеричної літератури у Північній Америці, датованої минулими століттями, з таких окультних предметів, як алхімія і «трансмутація».

Але в жодному з вищезгаданих архівів, відкритих чи приватних, мені не вдалося знайти копії наведеного тут документа. І це залишає гостроцікаву можливість, що копія, яка міститься в досьє, може бути раніше не виявленим оригіналом. — Т. П.

* 4 * ВИТЯГ ЗІ ЩОДЕННИКА,
ЗНАЙДЕНОГО
В ОСОБИСТИХ ПАПЕРАХ
ПРЕЗИДЕНТА ТОМАСА
ДЖЕФФЕРСОНА.
ДАТА ВІДСУТНЯ:
КІНЕЦЬ 1805 (?) РОКУ¹

Від Люїса немає жодних новин протягом кількох тижнів, покинули з свіття, відколи його донесення змушені долати зворотній шлях до цивілізації крізь безжалісні приливи літнього і різноманітного річкового руху й далі на схід від Сент-Луїса.

Аж раптом серед сьогоднішньої кореспонденції — ось це. Як таке розуміти?

Можна лише припустити, що тут є певний зв'язок от із тим: окрім здійснення очевидної, відкрито оголошеної місії Дослідницького корпусу, за моїм конфіденційним дорученням Л. мав шимнувати можливості і не втрачати будь-якої нагоди ознайомитися з релігійними й шаманістськими традиціями північно-західних племен, які трапляються їм на шляху.

Таке доручення гостково постало з нашого спільного вивчення певних фоліантів, що перебувають у власності бібліотеки А. Ф. С.

Згідно з тим, під час просування на захід, через кордон території Луїзіана до відсутніх на місці земель Орегонського краю, їм можуть трапитися аномальні й незвичні геологічні явища. У цьому випадку Л., вочевидь, перебільшив з виконаннями цього другорядного завдання до небезпечної міри.

Перечитавши вранці його доповідня з півдесятка разів, я ї досі твердо переконаний, що воно складене під час нападу мхоманки. Може навіть, після вживання певних трав'яних чи інших рослинних труктів — чи то випадково, чи то з рук якихось невідомих аборигенів, що зустрілися йому в дорозі.

Як іще можна пояснити ці нісенітничі, а часом просто нескладні марення?

Розпочинається все більш-менш правдоподібним оповіданням про триденну подорож на північ від головного розташування Дослідницького корпусу до "певної місцини", яку, за словами Льюїса, відкрила йому нещодавно накреслена аборигеном мапа. Тогочасно з цього місця на мене виливається незв'язний потік абзаців, що не підлягають упорядкуванню, наприклад:

"Світло з небес, сріблесті сфери... музика, наче якийсь ангольський хор... вогонь, що пече, але не потирає... барви, небачені та несподівані, якими променіє все навколо... Золоте, все золоте, скарбове й блискуче..."

Усе це написано на швидкокурці. Це мало снів келітшів
розібрати. Майже ціла сторінка ботівільної маляни
про "потамну глибину всередині барви гервоної".
Загадкові посилання на класичну скульптуру, пирні
лінії та наскрізь сутергиві міркування про "таємничу
силу, на якій спіткнувся Д. Франклін". І наприкінці —
розрізнена й гарячкова загадка про давовитну зустріч
із "мовчуком".

Це його останні слова в цьому клясті, після
того Л. політно змінює напрямок розмови, повертаючись
до теми:

"Я мав би прислухатися до його застереження".

Далі він пише, що знищив аборигенську карту
й усі записи про вилазку на північ.

Яке застереження, хотів би я знати, і від
кого? Від індіанського вождя на ім'я Курсереве Волосся?
Чи від "мовчуна"?

У наступному донесенні, що надійшло від нього
(одразу додал: швидше ніж за кілька місяців), Л. пише:

"Возз'єднався з Кларком 3-го повтня. Усі наші
люди одупують і працюють над каналом. Незабаром
вирухимо далі на захід. Я тодним словом
не загадував те, що перетив над водостідами.

Жоден з тих, хто супроводжував мене, вогевидь,
не пригадує будь-якої частини цієї подорожі.
Часом воно майже вислизає з моєї
пам'яті, наче сріблястий відблиск риби у річці.
Я міг би повернути цю річ вонедлю, та наразі
вирішив притримати її".

Я зовсім не впевнений, що саме він має
на увазі під "цією річчю". Втім, схоже, на чолу
Л. знову повертається до мети здорового глузду —
результат, у якому я був радий переконатися після
наступного доповідня, отриманого від нього майже
рік по тому.

Що б не трапилося під час "відхилення" Л.
після місяців напружень, але часто неоднозначних
мандрів, за кілька днів після його повернення
експедиція неухильно продовжила подорож на захід.
За лічені дні вони здійснили швидкий та
впевнений перехід до річки Колумбія, а за лічені
хвилини проклали шлях до Тихого океану.
Тепер, майже по двох з половиною роках після
виходу, вони вдало повернулися в Сент-Луїс.

КОМЕНТАР АРХІВАРІУСА

У 1807 році очільники Дослідницького корпусу повернулись до Вашингтона, де Льюїса і Кларка вітали як героїв. Величезна колекція видів тварин і рослин, яку вони привезли з собою, на довгі роки заволоділа увагою вчених. Їхні астрономічні й географічні спостереження заповнили мапу земель, що невдовзі мали стати західними Сполученими Штатами. Експедицію оцінювали як винятково успішну.

І як миттева винагорода за роки служби, в 1807 році Джефферсон призначив Льюїса губернатором території Верхня Луїзіана – посада, задля якої той повернувся до Сент-Луїса. Далі минули два тривожні й важкі роки.

Події цього часу викладаються у двох версіях, які різко суперечать одна одній: чи то Льюїс почав стрімко скочуватися до алкоголізму й початкової стадії божевілля, чи то він став об'єктом винахідливого й ефективного заклоту з боку могутніх ворогів, які встигли закріпитися на молодих західних територіях з метою підірвати його позиції.⁴

² Уточнення містяться на додатковому аркуші, і, якщо вірити президентів на слово, написане воно приблизно за рік після попереднього послання. — Т. П.

³ Можливо, вислів «ця річ» стосується персня, описаного і зарисованого Льюїсом у попередньому посланні? — Т. П.

⁴ Далі в досьє йдуть два додаткові записи, що стосуються терміну перебування Льюїса на цій посаді. — Т. П.

* 5 * МІССУРІ ГАЗЕТТ,
21 ВЕРЕСНЯ 1808 РОКУ

АВТОР ТОМАС МАСТЕРСОН

Оголошено, що цього числа даровано грамоту на заснування першої в Сент-Луїсі масонської ложі, Ложі III. Її першим Магістром зазначений у статуті Мерівезер Льюїс, відомий дослідник і теперішній губернатор території Верхня Луїзіана.

Це з'явилося в газеті внизу третьої сторінки як друго-рядна новина. Невдовзі по тому Льюїс прийняв Вільяма Кларка до сент-луїської ложі. Згодом Кларк заснував Ложу 12 у Міссурі й залишався активним діячем у масонських колах решту життя. Можливо, Джефферсон особисто брав участь у посвяті Льюїса до цього таємничого братського ордену.¹

Ці теорії припускають, що існувало дві езотеричні організації, які змагалися за майбутній контроль над молодю нацією: одна – позитивного демократичного спрямування, орієнтована на громадян (Вільні каменярі), а друга – зловісна (Баварські ілюмінати), зацікавлена лише у збагаченні класу обраних за рахунок простого люду. Можна з певністю сказати, що то були протилежні ідеології, боротьба між якими точиться й по сьогодні.

Варто також зауважити, що невдовзі після свого приїзду Льюїс профінансував і організував друкування «Газетт» – першого періодичного видання на території, принісши цивілізаційний вплив до дикої прикордонної колонії, яка на час його прибуття налічувала не більше ніж 300 осіб. Це дає всі підстави припускати, що він цілком міг написати наведену тут статтю особисто.²

Місцями в мене виділено частини тексту, які, на мою думку, стосуються суттєвих деталей цієї теми.

¹ Є безліч теорій щодо таємничого впливу на ранній розвиток американського уряду. Наприклад, часто припускають, що дизайн Великої печатки – символ з пірамідою і оком, що з'являється на однодоларовій банкноті, – був переданий Джефферсону однієї темної ночі загадковою фігурою в каптурі, яка дуже швидко зникла. Майже третина наших президентів була масонами. Як стало мені відомо, написаних на цю тему книжок вистачить, щоб заповнити цілу бібліотеку. — Т. П.

² Якого значення надає автор дось належності цих двох людей до Вільних каменярів, наразі важко зрозуміти до кінця, але наступний документ може пролити світло на це. — Т. П.

* 6 * ВИСНОВКИ РОЗСЛІДУВАННЯ, ПРОВЕДЕНОГО ЗА ФАКТОМ СМЕРТІ МЕРІВЕЗЕРА ЛЬЮІСА, 1989 РІК¹

¹ Жодних офіційних повідомлень, що вказували б на того, хто проводив це «розслідування» майже за двісті років після події. Найімовірнішою кандидатурою постає Архіваріус. — Т. П.

² Це була звичайна скарга призначених посадовців на західних територіях; у ті часи молодий уряд Сполучених Штатів постійно потерпав від браку коштів, а нові столичні бюрократи славилися тим, що вкрай повільно виплачували компенсації. — Т. П.

³ Автор посилається на зрадницький заколот, вчинений знеславленням колишнім віце-президентом Джефферсона Аароном Берром — який втік на захід після того, як убив колишнього міністра фінансів Александра Гамільтона на скандально відомій дуелі в Нью-Джерсі — і цілим рядом спільників, викритих у 1805 р. Ця кліка розраховувала захопити владу над величезними територіями в Техасі, Мексиці й Луїзіані з метою створення нової окремої республіки під владою Берра як феодального монарха.

Ввечері 10 жовтня 1809 року, приїхавши верхи сам-один, Мерівезер Льюїс зупинився на ніч у готелі біля Натчезького шляху — примітивної стежки, прокладеної крізь теннессійські хащі за сімдесят миль на південний захід від Нешвілля.

До того губернатор території Верхня Луїзіана Льюїс покинув Сент-Луїс і прямував до Вашингтона, округ Колумбія, з подвійною метою: по-перше, заявити про-тест і, як він сподівався, покласти край відмовам Держдепартаменту відшкодовувати цілу низку обґрунтованих службових витрат, здійснених ним з власної кишені, від чого його фінансові справи опинилися в жалюгідному стані.²

Льюїс планував здолати цю кризу прямим ударом: він нарешті зібрав усі щоденники з дослідницької експедиції, свої і Кларка. Він мав намір відвезти їх до видавця у Філадельфії й отримати за них гроші, обіцяні контрактом, який він уклав, перш ніж поїхати у Сент-Луїс і обійняти посаду губернатора.

Його другою і більш секретною метою — згідно з нещодавно виявленими джерелами — було доставити Джефферсону і його щойно обраному наступнику, президентові Джеймсу Медісону, свідчення корупційно-загарбницького заклоту, влаштованого політичними ворогами молодій країні на території Луїзіана.³

Автор цих рядків вважає, що під час служби в Сент-Луїсі губернатор Льюїс дізнався, що генерал Джеймс Вілкінсон — який відкрив Джефферсону заколот Берра — фактично відігравав ключову роль у цій зрадницькій змові і дворушництво Берра викрив, аби лише врятувати себе.

Вілкінсон, генерал-командувач армії Сполучених Штатів, десятиріччями працював подвійним агентом на користь іспанської корони, і протягом цього часу він безжально нищив кар'єри численних конкурентів, вдаючись до підроблених анонімних листів, наклепу, таємних шифрованих повідомлень та інших засобів. Усе це стало відомим лише після смерті Вілкінсона в 1925 році.

Крім того, раніше він намагався вбити Мерівезера Льюїса. Вілкінсон зрадив довіру Джефферсона, повідомивши своїх іспанських господарів про таємну експедицію Дослідницького корпусу. Доки Льюїс і Кларк перебували в поході, Іспанія наказала Вілкінсону зупинити їх за будь-яку ціну. Тричі в різний час загони іспанських убивць, кількістю понад 200, вирушали на північ слідом за Дослідницьким корпусом, одного разу розминувшись із ними біля річки Платт менш ніж на два дні. Якби цим людям вдалося відшукати їх, подальша історія Сполучених Штатів зазнала б разючих змін.⁴

Льюїс поїхав із Сент-Луїса, везучи здобуті ним докладні свідчення про минулу й теперішню зраду Вілкінсона, які мав намір передати Джефферсону і Медісону. Початково Льюїс планував спуститися вниз по річці до Нового Орлеана, а звідти кораблем вирушити до Вашингтона. Він настільки остерігався, що його справжній намір стане відомим Вілкінсону — на той час офіцеру-командувачу корумпованого Нового Орлеана, — що на півдорозі облишив подорож до Вашингтона, зійшов на берег у форті Пікерінг і вирушив верхи крізь дикі ліси.

З форту Пікерінг Льюїс написав листа президентові Медісону, щоби пояснити зміну плану: «Страх того, що оригінали документів, датованих часом мого перебування на посаді, потраплять до рук ворогів, спонукає мене змінити маршрут і рухатися далі суходолом крізь штат Теннессі до Вашингтону».⁵

Генерал Джеймс Вілкінсон, командувач збройних сил країни (ще до того, як президенти офіційно запровадили цю посаду) і попередник Льюїса на посаді губернатора території Верхня Луїзіана, написав Джефферсону, попереджаючи його про змову, що вилилося в арешт Берра і судовий процес за фактом державної зради в 1807 р. — Т. П.

⁴ Можу підтвердити, що звинувачення було обґрунтованим. Герой Визвольної війни, який служив головнокомандувачем за трьох президентів, у наш час Вілкінсон описується істориками як «найдосконаліший митець зради, якого породила нація». Разом з Берром і Бенедиктом Арнольдом — обидва добрі знайомі Вілкінсона, його спільники й пішаки — вони являють собою тріумвірат зради й ошуканства, і ця репутація лишилася незмінною протягом 200 років.

Усі ці люди також, безумовно, пов'язані з ілюмінатським слідом у змові. — Т. П.

⁵ Перевірено. Цей лист існує. — Т. П.

Чоловік, який супроводжував Льюїса від форту Пікерінг до Нешвілля як провідник і охоронець, – майор Джеймс Нілі. Незадовго до того Нілі був призначений офіційним уповноваженим для зв'язків з індіанським племенем чокто в західному Теннессі.

Призначення це зробив – невідомо для Льюїса – ніхто інший, як генерал Джеймс Вілкінсон.

* ОСТАННЯ НІЧ ЛЬЮЇСА

Увечері 10 жовтня 1809 року Мерівезер Льюїс прибув сам на постійний двір до дерев'яної хатини під назвою «Стоянка Гріндера» – будинку Джона Гріндера, який був відсутній у справах. Його дружина, Прісцилла Гріндер, прийняла Льюїса. Його слуги, відряджені на пошуки в'ючних тварин, що втекли того дня, приїхали пізніше. Місіс Гріндер помітила, що Льюїс був озброєний двома пістолетами, рушницею, довгим ножом і томагавком, застромленим за пасок.

За скромною вечерею, зготованою місіс Гріндер, Льюїс мав стривожений вигляд. Після вечері, зі слів жінки, він походжав перед хатиною взад-вперед, курич люльку і говорив сам до себе. Місіс Гріндер розповідала, що він «розмовляв, наче адвокат» і гнівно скаржився на своїх «недругів».

Вона також бачила, як він постійно «шарпав» маленьку шкіряну торбинку, що висіла в нього на шиї на сирівцевому ремінці.

Так тривало і з настанням темряви. Коли Льюїс увійшов до будинку, він був при ясному розумі й лагідно заговорив до жінки. Та коли вона приготувала йому постіль, Льюїс відмовився спати на ній, натомість поклав собі солом'яний матрац зі шкіри бізона напроти вхідних дверей і не розлучався з пістолетом.

Влаштувавши слуг Льюїса у стодолі, місіс Гріндер лягла спати разом з дітьми в суміжній хаті. О третій годині ранку вона прокинулася від звуків боротьби за сусідніми дверима: падіння важких предметів на підлогу, криків, а тоді пострілу, за яким пролунав ще один.

Вона почула, як Льюїс скрикнув: «О Господи!» – але присягалася, що була надто налякана, аби прийти на допомогу, коли він кликав на порятунок і благав води. Також вона твердила, що бачила крізь шпарини в стінах, як він шкутильгає довкола надворі в місячному сяйві.

З першими півнями місіс Гріндер підняла його слуг, і вони знайшли Льюїса ще живим – він лежав у калюжі власної крові. Він дістав два вогнепальні поранення, в потилицю і в живіт, а його горло й руки були порізані ножом або бритвою. Місіс Гріндер твердила, що Льюїс благав їх прикінчити його з його ж рушниці, перш ніж затих і невдовзі помер.

Уповноважений для зв'язків з індіанцями майор Джеймс Нілі, який служив у його ескорті, прибув на постійний двір того ж ранку до опівдня. Він представився місіс Гріндер як компаньйон, що подорожував разом із Льюїсом від форту Пікерінг, але напередодні затримався – на наполягання Льюїса, – аби розшукати двох коней, що заблукали в лісах. Чому він прибув на цілих 12 годин пізніше за слуг Льюїса – яким доручили те саме, – він не пояснив, та про це й не питали.

Не зробивши жодних спроб підняти на ноги місцевих правоохоронців, Нілі обстежив місце злочину, запросив усе майно Льюїса і наглянув за похованням чоловіка в наспіх збитій труні на земельній ділянці поблизу. За кілька днів Нілі написав Томасу Джефферсону й надіслав з Нешвілла ось це:⁶

⁶ Перевірено. – Т.П.

ВЛАСНІСТЬ

БІБЛІОТЕКИ
КОНГРЕСУ

Відділ
рукописів

Нешвілль, Теннессі
18 жовтня 1809 р.

Сер, з шибком сумом мушу повідомити Вам
про смерть його вельможності Мерівегера Льюїса,
губернатора Верхньої Луїзіани, який загинув
уранці 11 числа і, як не гірко казати
це, внаслідок самоубства.

Майор Джеймс Нілі

ДОДАТКОВИЙ ПРИМІРНИК - I
БІБЛІОТЕКА КОНГРЕСУ
ДУБЛІКАТ

У відповідь Джефферсон опублікував офіційне повідомлення, в якому приймав версію Нілі щодо трагічних подій, не піддаючи її жодним сумнівам. Як наслідок, усі швидко повірили в самогубство, і відтоді воно вважається причиною смерті Льюїса.

Думка Джефферсона ґрунтувалася суто на доповіді Нілі зі свідчень, наданих йому місіс Гріндер – єдиним свідком трагедії. І, згодом, іще на дечому.

* ЛИСТИ РАССЕЛА

Висновок Джефферсона щодо неврівноваженого стану Льюїса був підкріплений лише одним джерелом: листом, недоступним для загалу майже 200 років, який описував подорож Льюїса від Сент-Луїса до Нешвілля. Лист був адресований Джефферсону і підписаний командиром форту Пікерінг, другом Льюїса, майором Гілбертом Расселом, датований двома роками після смерті Льюїса.

Згідно з цим листом, Льюїс прибув до форту з Сент-Луїса у «стані психічного розладу», спричиненого розпачем через його економічні негаразди й ускладненого рецидивами тяжкого пияцтва. Рассел зазначає, що, зі слів капітана корабля, Льюїс двічі робив спроби накласти на себе руки між Сент-Луїсом і фортом Пікерінг. Після приїзду Льюїс знов намагався вкоротити собі віку, тож майор Рассел вирішив, що буде слухним тримати його під вартою, доки той «повністю не отямиться». На цьому лист закінчується словами про те, що Льюїс, відновивши душевну рівновагу, виїхав з Нешвілля разом з майором Нілі.

Тон і стиль цього послання цілковито суперечать більш ранньому листу, який написав Рассел і отримав Джефферсон за кілька тижнів після смерті Льюїса. Цей перший лист не містить жодних згадок ні про спроби самогубства, ні про «розлад», натомість тепло змальовує портрет Льюїса, наділеного усіма відомими йому чеснотами, і свідчить, що за тижні до смерті той мав вигляд зосереджений, рішучий

і цілеспрямований. Майже наприкінці листа Рассел згадує про смерть Льюїса як про «вбивство».

Ретельна перевірка першого отриманого Джефферсоном листа підтвердила, що він написаний рукою Рассела.⁷

Слідство колегії присяжних щодо смерті губернатора Льюїса, нещодавно проведене штатом Теннессі, остаточно визначило: другий лист Рассела, знайдений двома століттями пізніше, є підробкою.

⁷ Перевірено. — Т. П.

⁸ Підтверджено. — Т. П.

⁹ Звучить слушно і на мою думку також. Соромно зізнаватися, але мені були невідомі всі ці подробиці про Льюїса і Вілкінсона — і це при тому, що історія була моїм фаховим предметом. — Т. П.

Другий лист було не просто фальсифіковано: цей злощасний документ надійшов прямісінько з кабінету генерала Джеймса Вілкінсона. Експерти-графологи виявили повний збіг з почерком секретаря Вілкінсона, який вів усю його кореспонденцію. Фальшований лист був не лише надісланий Джефферсону, з нього зробили копію і поклали поміж документів Вілкінсона — звичайна практика для часів, коли копіювальних автоматів ще не було. Там він і зберігався донедавна, доки не був віднайдений.⁸

То чому ж цей другий лист був надісланий більш ніж за два роки після смерті Льюїса? В цьому присутня холодно-кровна логіка: він був написаний у той час, коли Вілкінсон постав перед військовим судом за зраду через власну роль у заколоті Берра, — звинувачення зрештою зняте за браком доказів.

Хоча за життя Вілкінсон unikнув вироку за цю та дві інші зради, врешті-решт після його смерті в 1825 році стало відомо, що з 1787-го він був подвійним агентом на службі Іспанії.

Отже, логічний висновок: отримавши звинувачення у зраді, Вілкінсон сфабрикував цього листа, аби мати фальшиве підтвердження, що протягом своєї подорожі Льюїс перебував у суїцидальному психічному стані — на випадок, якщо Вілкінсона коли-небудь допитають стосовно його ролі в цій трагічній смерті.⁹

* МАЙНО ЛЬЮЇСА

Майор Нілі і скрині з речами Льюїса дісталися Нешвілля за тиждень після його смерті. Багаж було відіслано в Монтічелло, куди він прибув наприкінці листопада. Чоловік на ім'я Томас Фрімен – діючи за наказами свого багаторічного командира генерала Джеймса Вілкінсона – перевіз речі в маєток Джефферсона.

До нас дійшли відомості лише про одну інвентаризацію майна Льюїса, здійснену секретарем Джефферсона Ісааком Коулзом після прибуття речей до Монтічелло. Список Коулза не містить згадок про 220 доларів, з якими, як було відомо, Льюїс покидав форт Пікерінг. Не містить він також і жодних згадок про пістолети Льюїса, мисливський ніж, двох коней і золотий годинник.

¹⁰ Перевірено. — Т.П.

Після смерті Льюїса майор Джеймс Нілі залишив собі його найкращого коня і з'являвся на публіці з ножом та пістолетами Льюїса за паском, а також з його золотим годинником. (Чи можна припустити, що він привласнив і готівку? Саме так.) Якимось чином це просочилося до місцевої преси і привернуло увагу родини Льюїса. Невдовзі по тому розгорнулася боротьба між Нілі та свояком Льюїса, який зажадав повернення особистих речей. Але зміг отримати лише коня, перш ніж Нілі вислизнув з поля зору, як і з історії.

Також інвентаризація не виявила: значної частини паперів Льюїса, за описом Коулза «переритими згори донизу». Поміж зниклих документів – свідчення корупційних злочинів Вілкінсона в Луїзіані, на які посилався Льюїс у своєму листі до Медісона, разом з багатьма щоденниками з Дослідницької експедиції. Беззаперечно встановленим фактом є те, що Льюїс покинув форт Пікерінг, маючи при собі ці записи.

Також зник складний шифрувальний пристрій, розроблений особисто Джефферсоном, який Льюїс роками використовував для кодування послань, що їх надсилав президентові.¹⁰

* Закривавлений масонський фартух Мерівезера Льюїса сьогодні

Більшість зниклих паперів так ніколи й не була віднайдена. Коли опублікували «найповніше» видання щоденників Льюїса і Кларка, не було жодної згадки, жодного пояснення щодо промовистої відсутності – протягом більш ніж половини їхньої дворічної місії – багатьох записів, зроблених вченим на чолі експедиції.¹¹

Також в інвентарному списку значиться маленька шкіряна торбинка, знайдена на шиї в губернатора, – порожня.¹²

¹¹ Найповніші звіти про експедицію Льюїса і Кларка були видані в 1814 р. Якщо вірити численним дослідникам, чимало особистих щоденників Льюїса, написаних протягом експедиції, так ніколи й не були знайдені. — Т. П.

¹² Схоже, йдеться про опис торбинки, в якій раніше міг зберігатися нефритовий перстень, — відтак здається цілком імовірним, що Нілі викрав і перстень теж. — Т. П.

¹³ Перевірено. — Т. П.

¹⁴ Підтверджено. — Т. П.

Остання серед речей в інвентарному списку викликає найбільший інтерес: «Знайдений запханим у кишеню мундира масонський фартух губернатора, заплямлений кров'ю».

Кілька слів пояснення: такий самий предмет ритуального одягу видавали під час вступу кожному неофітові, прийнятому до масонського ордену. Символічна копія ремісничого пояса для інструментів, чи, як казали в ті часи, «фартуха». Цей предмет носять протягом усіх масонських зборів і ритуалів, і він повинен лишатися у власності ініційованого на всі часи. Зроблений із шовку, з лляною підкладкою і вручну розписаний таємничими масонськими символами — включно зі «всевидущим оком», що також прикрашає однодоларову купюру.

Цей дуже особистий предмет був повернутий Джефферсоном — товаришем-масоном — матері Льюїса. Він переходив у спадок протягом трьох поколінь нащадків, доки не був подарований Великій масонській ложі в Гелені, штат Монтана, де і зберігається дотепер як експонат. Походження його не викликає жодних сумнівів.¹³

З дозволу Ложі, автор цих рядків зміг взяти фартух на певний час, щоб зробити повний огляд. Перевірка плям крові, досі помітних на тканині, дала такі результати:

Тест ДНК підтверджує — через детальне порівняння зі зразками крові живих родичів, — що кров на фартуху — не Мерівезера Льюїса. Кров на матерії належить двом іншим особам — невідомим.

Можливо, скоївши вбивство, нападники витерли власну кров цим фартухом, священним для Льюїса як для масона, здійснивши у такий спосіб акт наруги? Чи не виказує ця дія потаємної неприязні до Ложі, що є натяком на їхні особи чи їхні мотиви?

* ОФІЦІЙНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ СМЕРТІ ЛЬЮЇСА

Хоча жодних документів із цього процесу не збереглося, після смерті Льюїса в окрузі Теннессі було проведене власне попереднє слідство з приводу злочину. Усні перекази мешканців округу, що дійшли до наших часів, твердять: звинувачення в убивстві проти Гріндерів і «невідомих осіб» було підтримане, але потім відкинута з причин, які приписують «страху помсти» присяжних.¹⁴

Невдовзі Гріндери зникли з Теннессі. Кажуть, після того, як розжилися «кругленькою сумою грошей».

* ВИСНОВОК

На момент смерті Мерівезер Льюїс був сильним, міцним чоловіком 35 років, загартованим роками військової служби й дикими лісами. Він пережив злидні, яких не уявляють собі наші сучасники. Протягом експедиції він мужньо захищав себе і своїх людей у битвах з недругом, одного разу вбивши чотирьох нападників власноруч. Він виконав одну з найвизначніших місій, будь-коли в історії здійснених на користь нашого народу і свого особистого друга й керівника Томаса Джефферсона. Довелося б поєднати разом Чарльза Ліндберга, Джона Гленна і Ніла Армстронга, щоб уявити собі фігуру ХХ сторіччя, порівнювану за впливом на національну свідомість.

Довівши власну спроможність як політичного лідера протягом свого губернаторства, одного дня Льюїс міг змінити свого наставника на посту президента – справа, для якої, на думку багатьох, Джефферсон його і готував. Слід зазирнути трохи далі, до вбивств Лінкольна й Кеннеді, щоб знайти більш приголомшливу втрату публічної особи, настільки обожнюваної всіма.

За конфіденційними розпорядженнями президента Льюїс перетнув нескорені ліси й повернувся триумфатором. Грунтуючись на моїх нещодавніх відкриттях, вважаю логічним припустити, що Джефферсон відрядив Льюїса